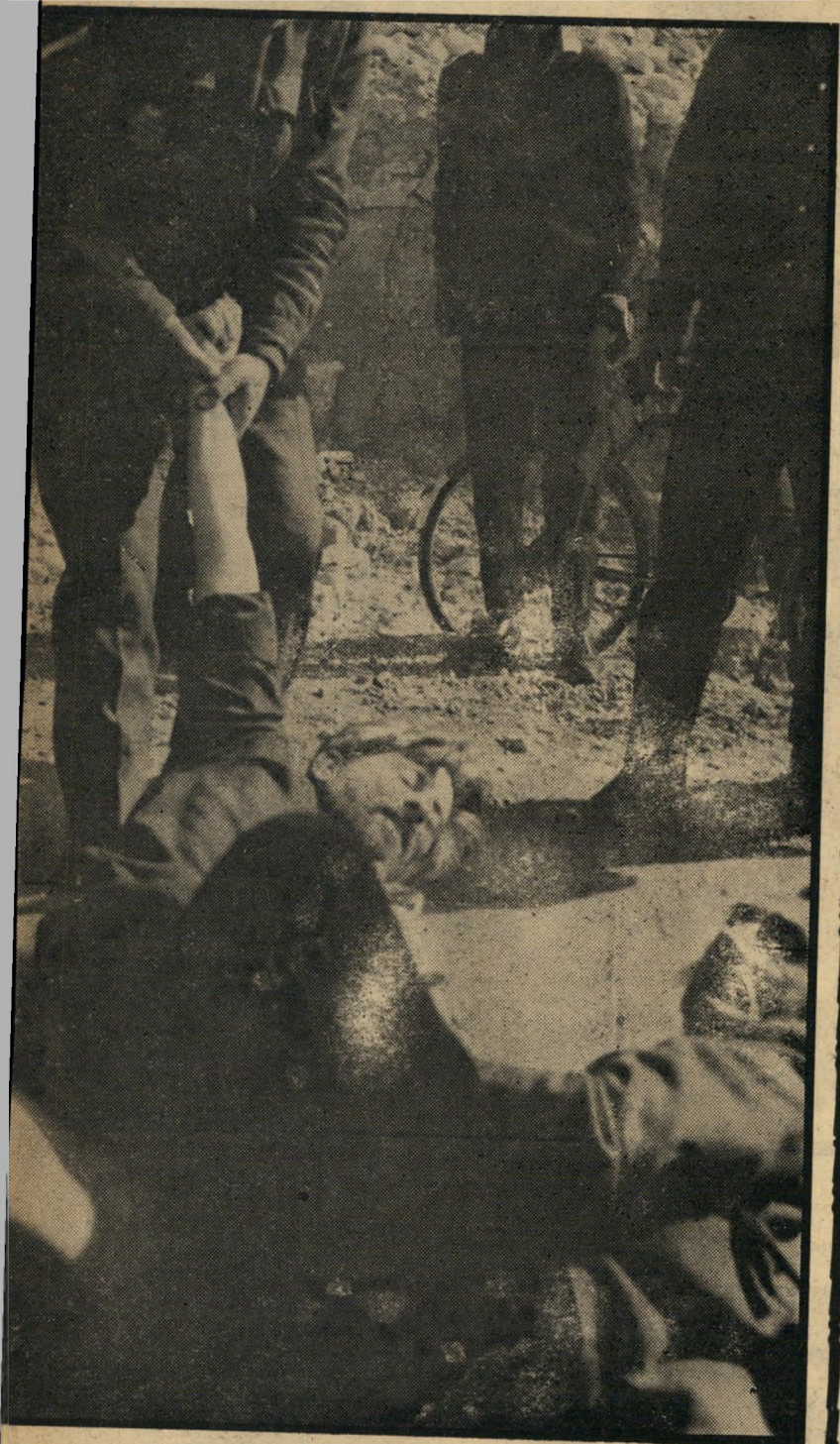

המשטרה חסמה את הכביש כדי למנוע מאזרחים הגשת מכתב מחאה לראש המשלה לבל יסכים להקמת חוק שבת

גרידה בכוח שוטרי מסובב את זרועו של אורי אבנרי, שעה ששני מושג את רגלו, בניסיון לגררו על הארץ. צבי אביבי, מפעילי הנועת העולם הזה בחיפה, משלב רגליו ברגלי אבנרי, מונע את גרידתו. שניהם נגררו ביחד.

שייירת השבבת

במדינה

העם

דו"קים בשלום

השבוע, כמעט מבלי שאיש ישים לב, מלאו 18 שנה לאותו לילה בו החליט האו"ם על חלוקת ארץ-ישראל, והקמת מדינה עברית ומדינה ערבית בשטחה. מאז נשפך דם רב בארץ, ופניה השתנו ללא חזרה. אך בעייתה היסודית לא השתנה: תה: הצורך לדו"קים בשלום של שני העמים היושבים בה.

הרעיון היסודי של תוכנית החלוקה היה, כי שתי המדינות העצמאיות — המדינה העברית והמדינה הפלסטינית — יחיו תוך שיתוף-פעולה הדוק, המציאות של 1947 הוכיחה כי הדבר לא היה ברי ביצוע.

בהתקרב העשור השני של מדינת ישראל לסיימו, ניראו סימנים — משני צידי הגבול — כי רעיון יסודי זה חוזר בו איטיות לתודעת האיש הפשוט. רעיון יסודי זה אינו שונה מן הרעיון שכיוון את החלטת נציגי האומות המאוחדות, בי אותו ליל 29 בנובמבר, הוא אומר, שבלי דו"קים בשלום לא ייתכנו חיים שלווים ומועילים בחלק זה של העולם. השאלה היתה, השבוע: מתי ייווצרו ה"תנאים שיאפשרו לרעיון זה להפוך ל"עובדה מדינית קיימת.

חפלות

רק בילוי זוגי

המישחק שריתק השבוע את עסקני ה"חפלות היה מישחק ההרכבה של לוי אשכול. הוא התנהל במלוא התנופה עוד בטרם הומין הנשיא ולמן שז"ר את אשכול ללישכתו, והטיל עליו להרכיב את הממשלה הבאה. אולם דווקא משהוטל התפקיד, הצטננו ההערכות הראשונות. אם כי הובעו בתחילה סברות שאשכול יצליח להרכיב את ממשלתו החדשה תוך שלושה-ארבעה ימים, הביע עתה הוא עצמו את החשש, כי המישחק יארך שבועיים.

כי תוך תקופה זו, הסתבר שאשכול אינו חייב לנהל משאומתן רק עם מפלגות זרות כמו מפ"ם, הליבראליס-העצמאיים והמסד"ל, אלא שעליו להתחיל את המיצוה בביתו שלו. הבירורים עם פינחס ספיר וולמן ארן דחקו הצידה זמנית כל בירור אחר.

לא רק במפא"י היו לו בעיות. גם עם שותפו הקרוב ביותר — אחדות העבודה — היה צריך לחפש שפה משותפת. שכן היחסים המצויינים, ששררו בין אשכול לבין ראשי אחדות-העבודה אחרי כינון המערך ותוך כדי מערכת-הבחירות, הצטנו עד למאוד.

למחרת הבחירות הסתבר לראשי אחדות העבודה, כי המערכת המוצלחת לא היתה ירח-דבש אלא רק בילוי זוגי. שתי ה"מפלגות נשארו גופים נפרדים, בעלי איני טרסים נפרדים ומתחרים.

שום דבר אינו בטוח

באידיליה ש"קדמה להקמת המערך, נתן לוי אשכול לשותפיו הפועליים — ובעיקר לישראל גלילי וליגאל אלון — להבין שהם יד ימינו. לא רק במאבקו נגד דויד בן-גוריון ותומכיו, אלא גם בעניינים המדיניים ו"הבטחוניים הגבוהים ביותר. על כן, על אף שלא דובר בין השותפים על חלוקת תיקים ותפקידים במסגרת המערך, הרשו לעצמם אנשי אחדות-העבודה לחשוב על משרד החוץ, או אפילו משרד הבטחון, כשטח-פעולה מובן-מאליו אחרי הבחירות. כאשר הועלה החשש, כי לוי אשכול לא יוכל למסור את תיק הבטחון לשר שאינו חבר מפא"י, צץ הרעיון למנות את ישראל גלילי כסגן ראש-הממשלה, האחראי במיוחד לענייני הבטחון.

אולם כל האפשרויות האלה התנדפו, ברגע שהחל מישחק ההרכבה, של אשכול. אחדות-העבודה הפכה שוב למפלגה ככל המפלגות, שיש לנהל עמה משאומתן על חלוקת שטח-ההשפעה. להיפך: למשקיפים מן החוץ נידמה היה, כי עמדת-המיקוח של אחדות-העבודה, כשותפת המערך, חלשה בהרבה מעמדתה בשנים עברו, כאשר היתה מפלגה עצמאית לחלוטין.

ראשי אחדות-העבודה הזהירו את עמי יהיה במפא"י מפני מחשבה זו. "אחדות העבודה מצוה לשמור על אחדות המערך", הצהיר יגאל אלון בשיחה איתם, "אבל מפא"י מצוה לא פחות מאתנו לשמור על אחדות זו."

כלומר: אם שום דבר אינו בטוח אצל מפא"י — אז שום דבר אינו בטוח גם אצל השותפה.

פרישת אלון. לתוך אווירה מריחה זו הושלכה הודעתו של יגאל אלון, כי אין הוא מתכוון להמשיך ולכהן בממשלה הבאה. הוא נימק זאת מטעמים אישיים, ומקורביו אישרו כי אמנם טעמים אישיים אלה קיימים. ייתכן, שבמצב אחר היתה הודעת הפרישה מתקבלת ללא חיטוט ציבורי. אולם בתנאים אלה פורשה מייד כסימן לאכזבה.

אפילו באחדות-העבודה היו שנטו להאמין, כי יגאל אלון פורש מפני שנחסמו לפניו כל הדרכים לעמדות-המפתח שהוא מעוניין בהן. במשרד החוץ ישתלט אבא אבן, ובמשרד הבטחון ישתלטו צבי דינשטיין ואיסר הראל. בשורה השנייה הסתמנה כבר עתודה של דור מפא"י חדש — אנשים כמו זאב שרף וליובה אליאב.

חבריו של אלון החלו מאיצים בו לשוב מהודעת הפרישה, כדי להוכיח כי אינו פורש מתוך אכזבה אישית, או בגלל הפגיעה באמביציות שלטוניות. הוא התעקש לדחות את כל הפניות, אך חבריו לא הירפו. הם קיוו, כי עוד ייעתר להם.

לא רוצה סוכריה. המתחות הפתאור מית עוררה דאגות בלבו של אשכול. הוא חיפש דרך לפייס את אחדות-העבודה — אם כי בלי לשלם מחיר גבוה מדי. מכיוון שהתעניינות מפלגה זו בחודשים האחרונים נסבה סביב משרדי החוץ ו"הבטחון, נידמה היה לאשכול כי מצא את ההצעה המתאימה: מטירת ראשות ועדת החוץ והבטחון של הכנסת לישראל גלילי, מישרה זו יכולה להיות בעלת חשיבות, או חסרת-השפעה — הכל לפי שיעורי קומתו של היו"ר. אפשר היה להניח, כי אם יקבל גלילי את ההצעה, יהפוך את התפקיד לנקודת-מפתח במערכת החוץ ו"הבטחון, אך גלילי לא הראה כל סימני התלהבות. הוא לא היה במצב-רוח לקבל סוכריה ולומר תודה.

הוא גם לא השיב בשלילה, שכן לא התכוון להגביר את המתחות בין שתי המפלגות, או לגרום לחיכוך גלוי. מה עוד, שבתוך מפא"י עצמה לא נאמרה המלה האחרונה בנושא זה. היו"ר הקודם של הוועדה, דויד הכהן, מיאן לעזוב את מישרתו המסורתית-כמעט.

ייתכן שהיה בכל אלה כדי להסביר מדוע עברו הדיונים מן הזירה הבטחוניית-מדינית לזירה הכלכלית. שם היה לאחדות העבודה בסיס מוצק יותר, מאשר אותן השערות טרומיות על חלוקת משרדים. בעניינים אלה התבססה על סעיפיו של הס"כ המערך, אשר כללו כמות גדושה של עקרונות פועליים מובהקים. עקרונות שגוראו לפינחס ספיר כאבן-נגף בפני תוכניותיו הכלכליות.

"ספיר יכול לרצות מה שהוא רוצה", קבע אחד מראשי אחדות-העבודה, "בסופו של דבר הוא צריך לעשות מה שכתוב שחור-על-גבילבן בהסכם המערך."

וכאילו לא די בהסכם זה, נופפה אחדות העבודה בעצמאותה בוועד הפועל של ה"הסתדרות. שם תהיה מפא"י תלויה בהחלטות מוחלטת. שכן, אם בבחירות הקרובות היה למפא"י לבדה רוב מוחלט בוועד הפועל, הרי שעתה יש לה 35% בלבד, ורק הודות ל-15.88% של אחדות העבודה יכולות סיעות המערך לטעון ל"רוב. עליידי שמירה על אי-תלותה בהסתדרות, תשמור אחדות-העבודה לעצמה קלף חשוב מאוד גם לגבי המיקום הממשלתי. אלא ששוב לא נראה, כי בעזרת קלף זה תצליח אחדות-העבודה להשיג הישג חשוב במישור הממשלתי, כגון קבלת משרד שלישי, או הבטחת מעמד בכיר לישראל גלילי. התקבל יותר על הודעת, כי בממשלה תציב אחדות-העבודה צוות חסר ברק סני-סציוני, כמו משה כרמל וזאב צור. את כוחה בהסתדרות תנצל כדי להצליח מרי פעם בשותף הגדול, כדי שלא ישכח כי גם אם נכנסה למערך לא איבדה אחדות העבודה את כל שיניה.

דעות

הגרמני המושג

היא אוהבת גרמנים. מה יש, אסור לה? יש כאלה שאוהבים אנגלים, או צר (המשך בעמוד 12)